

Działalność kulturalna #ZostańWDomu

1. Ciekawostki z regionu

Lp.	Data	Czy wiesz że ...
1.	26.03	dzięki inicjatywie ks.Michała Gregera proboszcza parafii Nawiady (1733-1773) powstało DZIEWIĘĆ szkół elementarnych w : Golance, Macharach, Dłużcu, Gantach, Krutyni, Cierzpiętach, Starych Kiełbonkach, Pieckach i Szklarni.
2.	27.03	W kościele w Nawiadach obok ołtarza spoczywają zwłoki żony ewangelickiego diakona Jana Bartfkoviusa(1714-1738) Anny Katarzyny Bartfkoviin, która zmarła po ciężkiej chorobie 09.12.1727 roku.
3.	30.03	W 1764 r.wybuchł w Nawiadach groźny pożar, który strawił prawie wszystkie budynki kościelne, ucierpiał też zabytkowy kościół. Ogień zniszczył budynki szpitala, plebanii, dokumenty i pisma archiwalne, oraz wiele domostw. Płonącą świątynię pierwszy zauważył ks.Michał Greger nie zważając na niebezpieczeństwo wszedł do płonącego kościoła by ratować cenny zabytkowy kielich.
4.	31.03	Z historii Piecek. Najszybszy i największy rozwój miejscowości nastąpił po wybudowaniu linii kolejowej w 1898 r. Linia ta łączyła Czerwonkę-Mrągowo-Ruciane. Przed wybuchem I wojny światowej w Pieckach był: hotel, trzy tartaki, mleczarnia, młyny, warsztaty rzemieślnicze, bank spółdzielczy, odbywały się duże jarmarki. Były tam też położone dwa duże gospodarstwa dworskie.
5.	01.04	Krutyn. Zaczątek miejscowości stanowiła stacja myśliwska, zbudowana za czasów wielkiego mistrza krzyżackiego Fryderyka z Myśni,około 1500r. Stanicę przebudowano później na zameczek myśliwski, który w roku 1527 służył księciu Albrechtowi za schronisko w czasie panującej w Prusach dżumy. W roku 1874 Krutyn wieś stała się samoistną gminą polityczną. "Crotina, Krutina"oznaczało w języku pruskim "rzekę wartką i krętą"
6.	02.04	Babięta.Nazwa miejscowości jest pochodzenia staropruskiego, w dokumentach występuje w formach: Bawand (1283), Babant i Babat (1388) ETYMOLOGIA nazw wskazuje na pochodzenie nazwy od "baba" w znaczeniu "wiedźma", "czarownica". W XV wieku była tam kuźnica hutnicza, u schyłku ubiegłego stulecia trafiono na pozostałe po hucie hałdy rudy, którą przetransportowano do Katowic, do ponownego wytopu.
7.	03.04	Lipowo. Wieś powstała przed 1832 rokiem na terenach leśnych. Zabudowa wsi uformowana w kształcie okrąglicy w pobliżu jezior Majcz Wielki i Mały, nad brzegiem jednego z tych jezior istniał niegdyś zameczek myśliwski, zaznaczony na mapie Prus. Ludność Lipowa oprócz rolnictwa trudniła się zbieraniem runa w okolicznych lasach, z czego zyskiwała znaczne dochody. Szkołę jednoklasową założono tu w 1836 roku. W 1953 roku miała już dwie klasy uczyło w niej dwóch nauczycieli, a uczęszczało 96 dzieci. Lipowo należało do parafii w Mikołajkach. W 1939 roku liczyło 474 mieszkańców.
8.	06.04	Brejdyny. Pierwotnie wieś czynszowa istniała już w 1419 roku pod nazwą "Preden", którą to w 1437 wymieniono na formę"Wreyden". W tym czasie wieś należała do wolnych ziemian z sześcioma służbami zbrojnymi. Istniał tam też dwór szlachecki, gorzelnia, młyn parowy, cegielnia oraz wytwórnia brykietów torfowych. Szkołę założono tutaj pod koniec XVIII stulecia. Brejdyny należały do parafii Nawiady.
9.	07.04	Życie kulturalne wsi kiedyś. Punktami ogniskującymi będącymi miejscem owej kultury były kiedyś Kluby "Ruch" i "Rolnika". Pierwszy taki klub otwarto w Wyszemborku 30.11.1963 roku. Wyposażone były w radia,telewizory, adaptory, książki i czasopisma. Pod koniec 1971 roku funkcjonowało w naszym powiecie 29 klubów. Organizowano wtedy doroczne konkursy na najlepszy klub. Jednymi z pierwszych laureatów zostały Brejdyny i Krutyn, zaś w 1971 roku w Pieckach i Szestnie.
10.	08.04	Rejon Mrągowa związany był w starożytności warunkami historycznymi z południowym wybrzeżem Bałtyku. Pierwsze ślady osadnictwa pojawiły się około 10 000 lat p.n.e. Najstarszym zabytkiem znalezionym w powiecie mrągowskim jest pochodzący ze schyłku starszej epoki kamienia (ok.10 000 lat p.n.e) zdobiony grot z rogu łosia. Odkryto go przy brzegu zarośniętego już jeziora koło Piecek.
11.	09.04	Na przełomie IV i V stulecia p.n.e na naszych terenach zwiększyła się znacznie ilość osad mieszkalnych. Ich wspólną cechą było z reguły obronne usytuowanie w niedostępnych, trudnych do zdobycia miejscach. Osady takie odkryto w Lembruku, Lipowie, Maradkach, Rybnie. Do najciekawszych należy osada w Rybnie, zbudowano ją na ruszcie drewnianym nad taflą wody jeziora Piłakno

12.	10.04	Galindowie- prapruskie plemię zamieszkujące Pojezierze Mazurskie. Wzmianki o Galindach występują w przekazach Ptolemeusza, historyka starożytnego z II wieku n.e.
13.	14.04	Z okresu zamieszkiwania naszych terenów przez Galindów pochodzi bardzo dużo znalezisk. Są to przede wszystkim kompleksy cmentarzysk ciałopalnych, odkryto ich ślady min. w: Brejdynach, Dłużcu, Lasowcu, Marcinkowie, Nawiadach, Starych Kiełbonkach, Babiętach, Mojtynach, Macharach i Zyzdroju.
14.	15.04	Zróżnicowanie w wyposażeniu grobów bogate ubogie określały pozycję zmarłych. Na cmentarzysku w Babiętach odkryto jamowy grób ciałopalny z atrybutami wojownika część uprzęży konia.
15.	16.04	Zamek w Nowych Bagienicach. Legenda głosi, że dwaj rybacy przechodzący obok Zamku ujrzeli tam żołnierza bez głowy, który okrążył wał i zniknął. Jeszcze inni widzieli tam dwie panie w białych strojach, które wychodziły w noc świętojańską i kąpały się w jeziorze. Podobno i czarownicy często schodzili się na owym wzgórzu przy Zamku w Bagienicach.
16.	17.04	Biblioteki Publiczne. Organizatorem i pierwszym kierownikiem Powiatowej Biblioteki była Wanda Ambrożewicz, która pracowała na tym stanowisku do 31.12.1947 roku. Lata 1947-50 były okresem organizacji bibliotek miejskich, gminnych, oraz punktów bibliotecznych
17.	20.04	W dawnych czasach nieprzebyte puszcze na naszym terenie stanowiły doskonałe warunki bytowania wszelkiego rodzaju zwierzyny, co miało wpływ na rozwój łowiectwa. Niestety bezmyślne i bezwzględne polowania za czasów krzyżackich zachwiały dość poważnie liczebnością wśród różnych gatunków zwierząt. Do polowań i nagonki Zakon potrzebował wielu ludzi. wprowadzono obowiązek dostarczania po jednym koniu i psie do nagonki dotyczyło to szlacheckich posiadaczy ziemskich z Brejdyn, natomiast wolni mieszkańcy Szestna po pięć koni i pięć psów .Wolni Prusowie byli zobowiązani do udziału w polowaniach, za co otrzymywali szyje ubitej zwierzyny.
18.	22.04	Chlubną kartę w dziejach kolonii mazurskiej zapisali staroobrzędowcy ukrywając powstańców polskich i mimo, że idące na rękę Rosji władze pruskie ofiarowywały za wydanie Polaków wysokie nagrody pieniężne, nikt tego nie uczynił. Aby zapewnić powstańcom bezpieczeństwo starowiercy podawali ich za swoich krewnych, a następnie wyrabiali im pruskie paszporty.
19.	24.03	Na wspomnianym już wcześniej wzgórku koło Nowych Bagienic zwanym Szwedzkim Szańcem podobno schodzili się czarownicy. Jeden z nich znalazł tam książkę, w której podane były dzieje zamku i miejsce gdzie zakopano skarb. Zebrali się w onym czasie wszyscy czarownicy i postanowili wydobyć te skarby, za pomocą czarów z głębi ziemi wydobyli żelazną ciężką skrzynię ... cdn.
20.	27.04	... czarownicy Spodziewali się innej zawartości tejże skrzyni, ale gdy ją otworzono znaleziono w niej szufladę a tam pas ze złotą klamrą i parę przetkanych złotem rękawiczek, druga większa część skrzyni pełna była grud czystego złota. Doszło do sporu pomiędzy czarownikami o podział skarbów, wówczas pierwszy czarownik przeklął skrzynię jej wieko zamknęło się na zawsze i powoli zsunęła się na dno jeziora. Pomimo wielu późniejszych poszukiwań nie odnaleziono jej po dziś dzień.
21.	29.04	W dawnych czasach na ziemiach pruskich do środków płatniczych należały także obce monety. Stanowią one dowód potwierdzający kontakty mieszkańców z zagranicą. Znaleziska obfitują głównie w monety cesarzy rzymskich i orientalne. Do wyjątków należały pieniądze greckie oraz średniowieczne z państw Europy zachodniej.
22.	01.05	Święto Pracy - międzynarodowe święto klasy robotniczej. Powołane dla upamiętnienia strajku robotników w Chicago 1 maja 1886 roku, stłumionego przez policję. Fatalne warunki pracy, niskie płace i praca po 12 godzin na dobę były standardem. Opór robotników zwrócił się przeciwko firmie McCormick Harvester Co., która zamierzała modernizować zakład, co spowodowałoby zwolnienia ogromnej rzeszy pracowników. doprowadziło to do strajku pracowników, w wyniku którego doszło do ustępstw ze strony firmy. Nie trwało to jednak długo, gdyż w lutym 1886 roku zwolniono całą kadrę pracowników zatrudniając zupełnie nową. po tych wydarzeniach Działacze Związków zawodowych zorganizowali demonstracje 1 maja, Walczono w tym okresie między innymi o skrócenie dnia pracy do 8 godzin.
23.	03.05	Konstytucja 3 maja uchwalona w 1791 roku jest trzecią uchwaloną konstytucją na świecie (Korsyka i Stany Zjednoczone).

		<p>prace nad jej kształtem prowadzono od początku roku w małym gronie: król Stanisław August, sekretarz ks. Scypion Piatolli, Ignacy Potocki oraz Hugo Kołłątaj. Ze względu na pogarszającą się sytuację narodową postanowiono przyspieszyć jej uchwalenie, wykorzystując nieobecność na sejmie posłów, którzy rozjechali się do domów na wielkanoc.</p> <p>3 maja z 1/3 składu osobowego sejmu, publicznością na galerii oraz tłumem mieszczan pod zamkiem w asyście wojsk monarszych otwarto obrady nad Ustawą Rządową. Posłom przedstawiono dramatyzm, sytuacji, używając argumentów o rychłym rozbiórce Polski, więc bez szczegółowego zapoznania z treścią i bez dyskusji ogromną większością głosów Uchwalono Konstytucję Rzeczypospolitej.</p> <p>Najważniejszymi postanowieniami konstytucji 3 maja były: zniesienie liberum veto i wolnej elekcji ustanawiając tron dziedziczny w Polsce. utworzono nowy rząd zwany Strażą Praw. Święto Narodowe Trzeciego Maja obchodzone 3 maja w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja.</p>
24	04.05	<p>Dawniej Na mAZURACH pito gorzałkę nazywaną wuttka, był to mętny spirytus kartoflany, uważany za największe dobro. Mazurzy doprowadzali picie swojej wuttki do wirtuozerii, zaprawiali ją miodem i czasami wypiekali dzięki niej karmel, który MOŻNA było zjeść.</p> <p>W powieści Hansa Helmuta Kirsta pt. "Wilki" jeden z bohaterów mówi: "człowiek pije, koń żłopie; na Mazurach jest odwrotnie"</p>
25	06.05	<p>Po zakończeniu II wojny światowej Służba Bezpieczeństwa od pierwszych chwil inwigilowała Kościół rzymskokatolicki. W materiałach Instytutu Pamięci Narodowej odnaleziono min. dokumenty dotyczące charakterystyki parafii Piecki jej pierwszego proboszcza i najbliższych osób współpracujących z księdzem. W sporządzonym przez UB raporcie 22 sierpnia 1949 r. czytamy ..... cdn.</p>
26	08.05	<p>Raport UB z dnia 22.08.1949 r.</p> <p>"...proboszczem jest ks. Józef Chomski, który jednocześnie jest katechetą w szkole w Pieckach, za nauczanie nie pobiera żadnego wynagrodzenia. Otoczenie księdza: na probostwie są dwie gospodynie, a to Pomostak Waleria, bezpartyjna, lat około 40. Druga liczy około 50 lat, nazywa się Helena (nazwisko nieznane)...." cdn.</p>
27	11.05	<p>Helena druga gospodyni w parafii Piecki, o której wspomniano w dokumentach Służb Bezpieczeństwa.... "politycznie nie wypowiada się i ma większe zaufanie u księdza. Organista (...) bezpartyjny jest wykorzystywany operacyjnie, daje dobre materiały i jest sprawdzony. Rada parafialna: do obecnej chwili rady parafialnej nie ma, a wszystkie sprawy załatwia u siebie ksiądz. Pomaga mu w tym Czkowski Stanisław, bezpartyjny, zamożny średniorolny chłop, negatywnie ustosunkowany do obecnego ustroju...." cdn.</p>
28	13.05	<p>C.d notatek Służb Bezpieczeństwa po II wś, dotyczących parafii Piecki.</p> <p>".....Jak wynika z informacji, inwigilacja obejmowała wszystkie środowiska związane z parafią. Najprawdopodobniej, wśród wiernych byli informatorzy, o jednym z nich dowiadujemy się z notatki, że posługiwał się pseudonimem "Zegar", ale poza nim, osobą dość wiarygodną w informowaniu SB, był ówczesny organista, który miał sporo informacji o pracy duszpasterskiej ks. Chomskiego. Urząd Bezpieczeństwa przesłuchał w tym czasie 113 księży, próbując dokonać podziału duchowieństwa na "prorzadowe" i "wojujące" Stalin przekazał Bierutowi 1 sierpnia 1949 r. kolejną dyrektywę "Przy klerze nie zrobicie nic ,dopóki nie dokonacie rozłamu na dwie odrębne i przeciwstawne sobie grupy...(....)bez rozłamu wśród kleru nic wyjdzie..."</p>
29	15.05	<p>Kościół parafialny w Nawiadach do czasów reformacji(1525 r.) przynależał do dekanatu w Biskupcu, diecezji warmińskiej. Po reformacji stał się Kościołem ewangelicko-augsburskim. do zakończenia II wojny światowej kościół stał pusty, dopiero 1 maja 1981 r. zdeterminowana ludność z Nawiad i okolic weszła do kościoła, otwierając go bez zgody przedstawicieli Kościoła ewangelickiego i rzymskokatolickiego .Po wielu latach ciszy 1 maja o godz. 17.00 ks. Teodor Bałtruszewicz odprawił mszę św. świątynia znowu wypełniła się modlitwą.</p>
30	18.05	<p>18. maja 2020 roku przypada 100. rocznica urodzin Jana Pawła II. Podkreślał on wielokrotnie swoje zamiłowanie do warmii i Mazur.</p> <p>JESZCZE JAKO KS. KAROL WOJTYŁA PŁYWAŁ kajakowym SZLAKIEM RZEKI KRUTYNI W latach 50 - 70 XX wieku.</p> <p>15 SIERPNIA 2015 ROKU ZOSTAŁ OTWORZONY KAJAKOWY SZLAK PAPIESKI "aPOSTOŁÓW MIŁOSIĘRDZIA".</p>

		Trasa zaczyna się w miejscowości Krutyń, a kończy w Piszcu. Liczy ponad sto kilometrów i jest podzielona na pięć etapów, przy czym każdy z nich nawiązuje do Miłosierdzia Bożego i Jego ziemskich orędowników.
31	20.05	Siły demoniczne w wierzeniach mazurskich. Kłobuk warmińsko- mazurski dobry demon. dbał o dostatek w domu właściciela i pomnaża jego majątek kosztem okradania sąsiednich domostw. Jedna z opowieści głosi, że w okolicach Działdowa kłobuk wymagał, aby za usługi wyznaczano mu pokój, który miał być pomalowany na czarno, albo obity czarną materią. Do pokoju nie mógł nikt wchodzić oprócz właściciela domu, o północy, ażeby go nakarmić. Miał postać człowieka i był szklany, gdy ten kto posiadał kłobuka umierał wylatywał on kominem i najczęściej udawał się do jednego z krewnych zmarłego.
32	22.05	Do złych duchów w wierzeniach mazurskich należały również krasnoludki, które dokuczały ludziom nie tylko z zewnątrz, ale zagnieźdżały się w ludzkich trzewiach, co objawiało się dokuczliwymi dolegliwościami. W okolicy Olsztynka owe krasnoludki były bardzo znane, gdy tymczasem nie spotykano ich w powiecie szczycieńskim. W Olsztynku ludzie powiadali, że są to drobniutkie czerwone robaczki, które dostawszy się do wnętrza człowieka męczyły i niszczyły go powoli, aż umierał. Można je było wypędzić biorąc popiół wypalany pomiędzy Bożym Narodzeniem a Nowym Rokiem, rozkładano prześcieradło, układano na nim chorego i posypywano popiołem odmawiając formułki zamawiania i czyniono znak krzyża, po czym krasnoludki wychodziły z ciała chorego
33	25.05	Na Mazurach w opowieściach o demonach i przesądach mówiono o bledych, albo zimnych ludziach, którzy cierpieli na wewnętrzną chorobę (blednicę), zapadały na nią szczególnie kobiety, objawiała się bledością i wychudzeniem. Wierzono, że choroba owa jest wynikiem opętania przez istoty ludzkie przemienione w gnomy.
34	27.05	Bardzo rozpowszechniona na Mazurach była wiara w zmyry. w ich charakterze zjawiały się postaci męskie i żeńskie. Zmyry przychodziły w nocy dręczyć śpiących, obejmowały, dusiły i wsadzały język w usta tak, żeby nawiedzany nie mógł krzyczeć. Osoba duszona przez zmorę była zupełnie przytomna, ale nie mogła się ruszać. Żeby pozbyć się zmyry należało poruszyć wielkim palcem u prawej nogi, podczas tego starać się schwytać ją wówczas zmora ustąpi zostawiając jakiś ślad po sobie: słomkę, różgę jabłko itd. Należy zaprosić ją na śniadanie i zostawić puste nakrycie dla niej przyjdzie na pewno, musi przyjść i już się wie kto przybierał postać zmyry.
35	29.05	Według wierzeń i opowieści mazurskich ze zmorą spokrewniony jest wilkołek, gdyż obydwa złe duchy powstają z przeobrażenia się ludzi. W XVI wieku opisał to ksiądz humanista, iż przyprowadzono złapanego wilkołka miał zdziczałą postać człowieka i wilka, na twarzy miał liczne rany, blizny i ukąszenia po ścigających go psach. Wyznał wtedy, że dwa razy w roku, mianowicie koło Bożego Narodzenia i św. Jana przemienia się w wilka i wówczas wewnętrzny popęd zmusza go do przebywania wśród dzikich zwierząt.
36	01.06	Pierwsze odnotowane obchody Dnia dziecka w Polsce pochodzą z roku 1929. Wówczas święto to związane było z Kościołem Katolickim. O poranku, przed szkołą dzieci i rodzice spotkali się na mszy, a po niej wszyscy szli do szkół, gdzie odbywały się przedstawienia i luźne, raczej żartobliwe lekcje w obecności rodziców. od 1952 roku Dzień dziecka obchodzony jest 1. czerwca.
37	04.06	Spośród istot demonicznych, mających postać ludzką wspomina się o duchach wodnych, które wciągały ludzi do wody, o tak zwanych topichach. w jeziorze Marksoby w powiecie szczycieńskim, widziano dwa topichy pod postacią chłopczyków w czerwonych czapkach, wynurzały się z wody klaszcząc trzy razy w dłonie, żeby oznajmić w ten sposób, że ktoś tonie. Legenda głosi, że komu przeznaczony było paść ofiarą topicha, to nieodparta siła ciągnęła go ku wodzie i pomimo natychmiastowej pomocy musi on utonąć, tak też

		się działo. Ofiary topichów idąc ku wodzie mówiły o głosie, który słyszą. Głos ten przywoływał ich do siebie.
38	09.06	Wypędzenie diabła w Klusach (powiat piski). W aktach kościelnych przechował się opis wypędzenia diabła z kobiety, która opętana pod jego namowy, chciała poderżnąć sobie gardło, usiłowała również przebić widłami innych ludzi. Po wyjściu z jej ciała ukazał się na progu kościelnym w ohydnej postaci. Miejscowy proboszcz zawołał "Exi, male spiritus, et da locum spiritui sancto!" (wyjdź zły duchu i oddaj miejsce Duchowi Świętemu) Diabeł ryczał i miotał się, po czym odwróciwszy swą szkaradną postać uderzył nogą w kamień przed kościołem, tak, że odcisnął ślad stopy. Wiadomość o tym i kamień z odciskiem szatańskiej stopy powstrzymała Tatarów przed spaleniem w 1656 tego kościoła.
39	11.06	Boże Ciało jest świętem ustanowionym w XIII wieku, W Polsce obchodzone jest od 1320 roku, a procesje wprowadzone zostały 100 lat później. W procesji Bożego Ciała uczestniczą: Duchowni, członkowie cechów niosący swoje chorągwie, strażacy, dziewczynki sypiące kwiaty oraz rzesze wiernych. Zmierzając do czterech ołtarzy odmawiają modlitwy i słuchają fragmentów ewangelii, tematycznie związanych z eucharystią. Na zakończenie Książ błogosławi wiernych. W piekach tradycyjnie Procesja Bożego Ciała biegnie ulicami: szewską, Krótką, Wolności oraz Zwycięstwa. Ołtarze Przygotowywane przez parafian od lat znajdują się w tych samych miejscach.
40	16.06	Wigilia św. Jana dawała Mazurom okazję do ogólnego świętowania i wesołych zabaw. Miejscem zebrania bywało zazwyczaj jakieś wzgórze, na którym rozpałało się wielkie ognisko i utrzymywało przez całą noc wśród wszelkiego rodzaju wesołych rozrywek. Nad ranem w dzień św. Jana, którego oczekuje się czuwając, każdy zbierał mnóstwo rozmaitych ziół, których użycie uważało się za szczególnie zbawienne w chorobach ludzi i zwierząt cdn.
41	18.06	W noc świętojańską o północy zakwita paproć. Kto ma szczęście znaleźć ten kwiat, ten wie o wszystkich ukrytych skarbach. Rzadko jednak ktoś odważy się wyjść tej nocy ze strachu przed diabłem i czarownicami. Pewien chłop, któremu kwiat paproci wpadł niespodziewanie do jego nędznego chodaka, wybrał się do miejsca, w którym leżał ukryty skarb. Spotkał go człowiek ubrany porządnie i w dobrych, nawet błyszczących butach, który zaczepił go i zapytał, czy chciałby otrzymać te błyszczące buty w zamian za swoje liche chodaki. Chłop dał się obalamucić i przystał na zamianę, ale zaledwie rozwiązał chodaki, nic już nie pamiętał o skarbie. Ów nieznamy był diabłem.
42	23.06	W noc świętojańską miewa się sny na cały rok. Pod poduszkę kładzie się wianek z dziewięciu ziół, co się wtedy przyśni, to się sprawdzi. Na drzwiach domu kreśli się trzy krzyże, co chroni dom przed złem.
43	25.06	Podanie o Złoty Górze pod Niborkiem .... zapadł się tam nie tylko zamek, ale całe miasto dotknięte klątwą. Za dawnych czasów wynurzały się stamtąd dwie panny, które prosiły o zdjęcie z nich klątwy. Nikomu jednak nie udało się tego zrobić i z czasem panny przestały się ukazywać.
44	07.12	Święta Bożego Narodzenia na terenie Warmii i Mazur nazywane były godami, lub godnymi świętami. W czasie adwentu chodzili przebierańcy zwani: Napierkami, Klonami, Szymonami. W pierwszą niedzielę robiono z choiny wianek przybrany czerwonymi wstążkami i ustawiano jedną świeczkę zawieszając go pod sufitem. W każdą następną dodawano kolejną świeczkę. Kulminacyjnym punktem była jutrznia na gody odprowadzana w Wigilię. Było to widowisko typowo religijne, śpiewano pieśni z kancjonału przez dzieci. Odtwarzano też sceny związane z narodzeniem Chrystusa. Po dojściu Hitlera do władzy zaczęto tępić jutrznię, gdyż miała ona ogromną rolę w utrzymaniu polskość mazurskiego ludu.
45	21.12	Tradycyjnie na Mazurach zamiast pasterki odbywała się poranna jutrznia, a zamiast choinki w kącie izby ustawiano snopy. Tradycja dzielenia się opłatkiem weszła dopiero po wojnie. Prezenty przynosił Nikołus. Podczas wieczerzy wigilijnej obok ryb na stół trafiała gęsi. Dopiero później pilnowano bardzo, żeby przy ścisłym poście do żadnego dania nie trafiło masło, a nawet mleko. Podawano również kisiel z owsa, pęczak z makiem, fasolę z miodem i rozmarynem czy gołąbki kiszonych liści kapusty nadziane ryżem

2. Warsztaty

Lp.	Data	Temat	Przedmiot	Link
1.	04.04	Wianek Wielkanocny	Warsztaty wielkanocne	https://www.youtube.com/watch?v=ZyOX81rPUXA&t=11s
2.	06.04	Świąteczny Słoik z Forsycjami	Warsztaty Wielkanocne	https://www.youtube.com/watch?v=TefB6VSTK8s&t=3s
3.	07.04	Breaking lekcja 1.	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=juDj8DlagXk&t=7s
4.	08.04	Ozdoba z zajęczkiem	Warsztaty Wielkanocne	https://www.youtube.com/watch?v=5X_8f_4dvyw&t=2s
5.	09.04	Piątek w Czwartek odc. 1	Opowieści z Muzeum	https://youtu.be/GFsLCAm5pC8
6.	16.04	Breaking lekcja 2.	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=fWO5A1z0BEI
7.	23.04	Breaking lekcja 3.	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=aCGSHjEoIYA
8.	24.04	Piątek w Czwartek odc. 2	Opowieści z Muzeum	https://www.youtube.com/watch?v=Wl6DHaibXQ
9.	27.04	Taniec Współczesny	Migawka zdjęciowa	Fb
10	28.04	Taniec Współczesny	Filmik	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/2971590706269008/
11	28.04	Taniec Breaking, Lekcja4	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=x0XAKSF2irA&t=289s
	05.05	Taniec Breaking, Lekcja 5	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=DqPWbuNSE7A&t=8s
	06.05	Piątek w Czwartek odc. 3	Opowieści z Muzeum	https://www.youtube.com/watch?v=f8luQXVpYdc&t=11s
	13.05	Taniec Breaking, Lekcja 6	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=nurmWdycGLA&t=466s
	20.05	Taniec Breaking, Lekcja	Breakdance w Pegazie	https://www.youtube.com/watch?v=KXGh9z8GKO&t=132s

	7			
21.05	Piątek w Czwartek odc. 4	Opowieści z Muzeum		https://www.youtube.com/watch?v=SlylrGfpaRU
26.05	KWIATKI NA DESCE	Dzień Matki		youtube.com/watch?v=g1WNqCoIT34&t=6s
26.05	Taniec Breaking, Lekcja 8	Breakdance w Pegazie		https://www.youtube.com/watch?v=oNEMg4EFNbM&t=189s
29.05	Biblioteka Gminna poleca dzieciom...	Biblioteka/ Dzień Dziecka		https://www.youtube.com/watch?v=8sZgsduFqWA&t=50s
30.05	Jak zrobić żurawie origami	Dzień Dziecka		https://www.youtube.com/watch?v=iaz9MsER1tM
01.06	Gotowanie z księżniczką	Dzień Dziecka		https://www.youtube.com/watch?v=n-QMXDVZJGk
23.06	Ptasie M1	Dzień Ojca		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/349622802683873
09.07	Przysiady	Zbiórka pieniędzy		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/608718263374284
05.10	Balladyna	Narodowe czytanie		https://www.facebook.com/110603983658988/videos/976103419519719
11.11	Rota	Święto Niepodległości		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/727980617788516
05.12	Trasa Mikołaja	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/211838683841675
12.12	Warsztaty świąteczne	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/450481689276616
13.12	Ozdoby świąteczne	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/1759854034196031
14.12	Muzyczna pocztówka – Wibramfon	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/1256084221444361
18.12	GBP poleca na święta	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/389078785641182
19.12	Muzyczna pocztówka – Wibramfon	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/226855995510872
20.12	„Pegaz” z gościem	Odliczanie do świąt		https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/1620969361420080

	21.12	Gotowanie na ekranie	Odliczanie do świąt	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/206443164300291
	22.12	Muzyczna pocztówka – Wibramfon	Odliczanie do świąt	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/412299700114407
	23.12	Ubieranie choinki	Odliczanie do świąt	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/460611071596532
	24.12	„Pegaz” Świątecznie	Odliczanie do świąt	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/402210204536563
	24.12	„Świąteczny Taniec”	Odliczanie do świąt	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/473093017183165
	30.12	2020 w pegazie	Szczęśliwego Nowego Roku!	https://www.facebook.com/gokpegaz/videos/422665459093845

3. Udostępnione:

Lp.	Data	Instytucja	Przedmiot	Informacje dodatkowe	Link
1.	12.03	Lasy Państwowe	zeszyty tematyczne	pliki cyfrowe	https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/dla-dzieci-i-mlodziezy/lesne-observacje-i-eksperymenty-1?fbclid=IwAR0T_i1mjok74W3rUjUzPH-ng9kubYu_UXXN5TXXzYExmFCf5zN0uZnYKnU
2.	12.03	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Ninateka	zbiór darmowych plików audio i video	https://ninateka.pl/
3.	19.03	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	Wirtualny spacer	http://cyfrowezbiory.muzeum-wilanow.pl/?fbclid=IwAR1vXPuiNt0HsYIE6uTCZIA91xPEKknShHLt0L8ijUVT1AUjcrSNEdVIP6o
4.	23.03	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Unesco/ Fundacja Pełni Kultury	Multisensoryczne UNESCO	http://digitalunesco.pl/?fbclid=IwAR0eyqhnQpOX8-3O48lgDF-0Xum8t1MGyr-3vsRI-Gt0JLRsnCwAeAhRiHQ
5.	24.03	Metropolitan Opera Nawy Jork	Tristan i Izolda	Spektakl on-line	www.metopera.org

6.	25.03	Muzeum Guggenheima w Nowym Jorku	Muzeum Guggenheima	Wirtualne zwiedzanie muzeum	Gogle arts & culture
7.	26.03	TVP VOD.TV	RAZ DWA TRZY	Koncert na 25 lecie zespołu	https://vod.tvp.pl/video/koncerty,raz-dwa-trzy-dwadziescia-piec-cz-1,23289385?fbclid=IwAR07M9qFeVHVm9VgKvnGrq-43IGiJ4SNii9TiW8c3TBMCKzflFiMzsl33o
8.	27.03	Ninateka	Poskromienie Złośnicy	Spektakl on-line	https://ninateka.pl/film/poskromienie-zlosnicy-zygmunt-hubner?fbclid=IwAR3UVo3VaHlvoyBq92cJ0gsNuML8FzbhcyMAiJt36MV1Yki0-lwpYx2-2c
9.	30.03	Facebook App	Krzysztof Zalewski	Koncert z domu	https://www.facebook.com/Zalef.Krzysztof/videos/633550117223829/
10.	31.03	Opera Paryska	Jezioro Łabędzie	Spektakl on-line	https://www.operadeparis.fr/magazi.../le-lac-des-cygnes-replay
11.	1.04	Musement	Rafael Santi	Wirtualne zwiedzanie kolekcji	https://www.musement.com/pl/wirtualne-muzeum-Rafaela/home
12.	02.04	Narodowe Centrum Kultury	Daria Zawiałow	Koncert – Wschód Kultury	Youtube.com
13.	03.04	Unia Literacka	Olga Tokarczuk	Opowiadanie „Próba Generalna”	https://www.facebook.com/unia.literacka/videos/907268716395653/?v=907268716395653
14.	06.04	Kamerton Kultury	Peter Lindbergh	Portrety – Fotografie	Facebook.pl/kamertonkultury
15.	20.04	Terra Desolata	Pandemiczne Bajania odc. 1	Szurpiły, Żalist i Jegle	Youtube.com Monika
16.	27.04	Terra Desolata	Pandemiczne Bajania odc. 2	Czarny Poniedziałek Edwarda III	Youtube.com Piotrek
17.	27.04	Narodowe Centrum Kultury	Wystawa Beksińskiego	Wirtualne zwiedzanie Galerii Zdzisława Beksińskiego	https://nck.krakow.pl/wirtualne-zwiedzanie-galerii-zdzislawa-beksinskiego/?fbclid=IwAR0GAb4xct7MJe--Q44_dF6E1rlvNsscWgfoWI4y_wn-EG78SDSuDvsHFuU